

PAPER DETAILS

TITLE: TÜRKİYE'DE GÖÇ ÜZERİNE YAPILAN DOKTORA TEZLERİNE YÖNELİK BİR İÇERİK ANALİZİ

AUTHORS: Elif ALKAR,Emin ATASOY

PAGES: 67-89

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/987065>

TÜRKİYE'DE GÖÇ ÜZERİNE YAPILAN DOKTORA TEZLERİNE YÖNELİK BİR İÇERİK ANALİZİ¹

Elif ALKAR²
Emin ATASOY³

Öz

Bu araştırma, 1988-2018 yılları arasında Türkiye’de göç alanında yapılan doktora tezlerinin içerik analizini ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma sürecinde elde edilen veriler Ulusal Tez Merkezi’nde erişime açık olan toplam 212 doktora tezine dayanılarak oluşturulmuştur. Doktora tezleri; yayın yılı, üniversite, enstitü, anabilim dalı, konu alanı, göç türü, araştırma deseni, örneklem, örneklem büyüklüğü, veri toplama teknikleri ve araçları, özgün dil ve araştırmacının cinsiyeti göz önüne alınarak incelenmiştir.

Çalışmada, tarama yöntemi ile bir içerik analizi yapılmış elde edilen bulgular; yüzde, frekans, tablo ve grafikler halinde sunulmuştur. Analizler sonucunda göç alanında en fazla doktora tezinin 2008-2012 yılları arasında yazıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Doktora tezlerinin yapıldığı bilim dalları irdelendiğinde en fazla sosyoloji, tarih, uluslararası ilişkiler, siyasal bilimler ve ekonomi alanlarında çalışmaların yapıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca yapılan incelemeler socunda veri toplama tekniği ve analizi olarak nitel araştırma desenleri kapsamında görüşmelerin ve doküman analizinin yoğunlukta olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Göç, Göçmen, İçerik Analizi, Doktora Tezleri

1 Makalenin Geliş Tarihi: 18.10.2019

Makalenin Kabul Tarihi:30.11.2019

2 Doktora Öğrencisi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi, elifalkar@gmail.com, ORCID: orcid.org/0000-0002-5048-6470

3 Prof. Dr. Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi, eatasoy@uludag.edu.tr, ORCID: orcid.org/0000-0002-6073-6461

Atıf: Akar, E. Ve Atasoy, E. (2020). Türkiye’de Göç Üzerine Yapılan Doktora Tezlerine Yönelik Bir İçerik Analizi. *Tesam Akademi Dergisi*, 7(1), 67-89. <http://dx.doi.org/10.30626/tesamakademi.696174>.

A Content Analysis for Doctoral Dissertations on Migration in Turkey

Abstract

This research is carried out in order to reveal the content analysis of doctoral dissertations written in Turkey, in the field of migration between the years 1988-2018. The data obtained during the research process are based on 212 doctoral dissertations which is accessible at the National Thesis Center. Doctoral dissertations are examined by taking into consideration; year of publication, university, institute, department, topic range, type of migration. method, sampling, sample size, data collection techniques and tools, original language and gender characteristics of the researcher.

In the study, a content analysis was made, and the data were presented in percentage, frequency, tables and graphs. As a result of the analysis, it was found that the most doctoral thesis in the field of migration was written between 2008 and 2012. When the scientific branches of doctoral theses were examined, it was determined that most studies were done in the fields of sociology, history, International Relations, Political Sciences and economics. Furthermore, the findings of interviews and document analysis were found to be intensified within the scope of qualitative research patterns as data collection technique and analysis.

Key Words: Turkey, Migration, Immigration, Content analysis, Doctoral Theses

Extended Abstract

Migration is, in the broadest sense, a human mobility which people carry out from a settlement towards another for political, social and economic reasons. As it has been observed in the world since the old times, there have also occurred various movements of migration in Anatolia. In this study, in which the doctoral theses written on migration in Turkey were examined, 212 open access theses written on migration in Turkey between 1988 and 2018 were examined in terms of various variables based on the findings obtained via the HEC National Thesis Center. In the study, the content analysis method was used and the obtained findings were presented under the categories of publication year, university, institute, department, subject, migration type, research design, sample group, size of sample group, data collection techniques and tools, original language and gender of researcher in comparison to current results.

This study is composed of four main sections. These are introduction, method, findings and discussion, conclusion and suggestions. The introduction section includes information about various definitions, historical background and possible reasons of migration under discussion. In the study taking in hand the doctoral theses having been written on migration in Turkey since 1988, attention was drawn to which disciplines the subjects of the theses covered and in which direction the migration studies changed in our country together with the civil war in Syria.

The second section includes the information about the method of the study. In the study, the content analysis method was used. In this scope, the doctoral theses written on migration in Turkey between 1988 and 2018 were examined separately under the categories of publication year, university, institute, department, subject, migration type, research design, sample group, size of sample group, data collection techniques and tools, original language and gender of researcher and the results were presented in tables. Moreover, information is given about the population/sample and the data collection tool under the heading of method. Within this scope, the information is given about the fact that the findings of the study were reached in 2019 in the direction of the information accessed via the HEC National Thesis Center and the Microsoft Excel program was used as the data collection tool and also the frequency (f) and percentage (%) values of the findings obtained from the analysis results were presented in tables and graphs.

The third section includes the findings. When the findings obtained in this section are examined, it is observed that the number of the doctoral

theses written on migration in Turkey was the highest between the years of 2008 and 2012, a decrease of 6,4% was observed between the years of 2013-2017 but only the high rate of 11,3% was eye-catching in 2018. Among the institutions, where the number of doctoral theses on migration was the highest, were Istanbul University, being in the lead, Marmara University, the METU, Ankara University, Hacettepe University, Gazi University and Dokuz Eylul University. When the distribution of the theses according to the institutions was examined, it was found that the institute, where the number of the theses was the highest, was the Institute of Social Sciences with 170 theses; this was followed by the institutes of Physical Sciences, Ataturk's Principles and History of Turkish Revolution, Educational Sciences and Health Sciences. When the distribution of the doctoral theses according to the departments was examined, a great variety was observed. It was found that the theses were written mainly in such departments as sociology history, labor economics and industrial relations, international relations, political science and public administration and also in many other departments such as economics, anthropology, radio and television, architecture, geography, philosophy, communication and psychology. In the study, an analysis was made under the concepts of internal/external migration within the scope of the types of theses written on migration. As a result of the analysis, it was observed that the number of the theses written on external migration was higher than that of the internal migration. In the study, in the distribution of the theses according to research design, it was found that although qualitative, quantitative and mixed designs were used, the qualitative research design was more frequently used in the studies. When the doctoral theses were examined in terms of sample and number of samples, it is eye-catching that the studies were made on almost every age, gender and professional group. It is observed that among these were mainly women, family members, heads of families, students, teachers, academicians, workers, health staff, civil servants, refugees, migrant smugglers and many other professional groups. When the doctoral theses were examined in terms of the data collection techniques and tools, it was found that mostly the document analysis method, one of the qualitative research methods, and interviews were used in the doctoral theses; of the types of interviews, mostly in-depth interviews and, of the types of questions, mostly close-ended questions were used; besides this, such quantitative studies as questionnaire/scale were also used. In the distribution of the theses according to the original language and the gender of the researcher, it is observed that most of the theses were written in Turkish. As for the gender of the researcher, there was an equal distribution of female and male researchers.

The fourth and the last section is composed of the discussion, conclusion and suggestions parts of the study. Under the heading of this section, there is an evaluation related to all the findings. It was concluded that doctoral theses had been written on migration in Turkey since 1988; the subject and the field had not fallen into disfavor mostly but research areas had showed changes on the basis of subject within the historical process. Moreover, in this section of the study, some pieces of information, which can be presented as suggestions, were mentioned as well. These pieces of information included these suggestions: the present study, in which the doctoral theses written in the subject area of migration were analyzed in detail, could be widened via examining master’s theses, academic articles, related books and papers; again it would be useful to make the mentioned analyses in five-year periods; in addition to the studies made on migration, further studies to employ different content analysis methods such as meta-analysis and meta-synthesis would contribute to the field.

Giriş

İnsanlık tarihi boyunca toplumsal hayatın vazgeçilmez bir parçası olan göç olgusuna yönelik literatürde çeşitli tanımlarla karşılaşmak mümkündür. Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde göç; ekonomik, toplumsal ve siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret olarak yer almaktadır (TDK, 2019). Uluslararası göç örgütü (IOM)'ne göre ise insanların grup halinde veya bireysel olarak uluslararası bir sınırı geçmeleri veya bir devlet içinde yer değiştirmeleri, kısaca süresi, yapısı ve nedeni ne olursa olsun insanların yer değiştirdiği nüfus hareketleri olarak tanımlanmaktadır (IOM, s. 22). Genel çerçevede karşılaştığımız bir diğer göç tanımı ise şu şekildedir: Göç, insanların sosyal, ekonomik, siyasi veya doğal nedenlerden dolayı coğrafi olarak yer değiştirmesidir.

Göç tipleri (gönüllü/zorunlu, geçici/sürekli, iç/dış, bireysel/kitlese vb.) değişime uğrasa da yaşadığımız yüzyılda her türlü nüfus hareketleri göç tanımı içinde kendisine yer bulur (Adıgüzel, 2018, s. 3). Bu nüfus hareketleri coğrafi mekan, zaman, kapsam ve oluşum koşullarına göre değişse de mülteciler ve sığınmacılar, yerinden edilmişler ve sürülmüşler, azınlıklar ve yoksullar, mevsimlik göçmenler ve tatilciler, işsizler ve zenginler gibi farklı sosyal kitleleri kapsamaktadırlar.

Çok nedenli ve çok yönlü bir nüfus hareketi olan göç, siyasal, sosyal, iktisadi ve kültürel atmosferin değişimini ve en önemlisi de yaşanan coğrafi mekânların değişimini yansıtmaktadır. Göç, terkedilen ile yerleşen topraklar arasında bilgi, duygu, kültür, sermaye ve nüfus aktarımıdır. Göç, mit ve efsanelerin, anlatı ve hikâyelerin, yaşantı ve anıların kaçınılmaz yer değiştirmesidir. Göç, yaşanan anılar ile yaşanmamış rüyalar arasında, doğmuş topraklarla yerleşmiş topraklar arasında zorunlu ve hüznü bir tercihtir. Eski ve yeni vatan, eski ve yeni komşular, eski ve yeni gelenekler, eski ve yeni tecrübeler, eski ve yeni kimlikler arasında derin ikilemler yaşayan göçmen, yerleştiği yeni topraklarda yeni tutumlar, yeni değerler, yeni aidiyetler ve yeni davranışlar ortaya koyar. Bu nedenle göçün öznesi olan göçmen aynı zamanda kaçınılmaz olarak kimlik ve bilinç değişimi, tutum ve davranış değişimi, kültür ve ahlak değişimi ile yüzleşir.

Temel anlamıyla göç, her şeyden öte coğrafi bir olgunun parçasıdır (Bartram, Monforte ve Poros, 2017, s. 13). Büyük çaptaki göç hareketlerini güçlendiren itici etkenler arasında savaş, can güvensizliği, kuraklık ve yalnızlık gibi nedenler yer alırken çekici etkenlerin başında ise siyasal güvensizlik, iş bulma olasılığı, bereketli topraklar, gıda bolluğu, aile,

akraba, hemşeri çevreleri, haber ağları gibi nedenler sayılabilir (Abadan Unat, 2017, s. 1). Söz konusu itici ve çekici etkenler göz önüne alındığında, zorunlu veya gönüllü olarak yüzyıllardır süren göç olgusunun insan yaşamının bir parçası olduğu anlaşılmaktadır.

Nüfusun yer değiştirmesi olarak tanımlanan göç eylemi ancak 19. yüzyılda bilimsel tartışmalarda yer almaya başlamıştır. Alman-İngiliz kökenli coğrafyacı ve harita uzmanı olan Georg Ravenstein, bu konuda ilk defa 1885 ve 1889 yıllarında Londra’da Royal Statistical Society’de “Göç Yasaları” konulu iki tebliğ sunmuş ve bu tebliğlerde İngiltere’deki iç göçleri yansıtan istatistiklere dayanarak yasasını şöyle bir varsayıma dayandırmıştır: Göç hareketlerinin büyük çoğunluğu kısa mesafelere, uzak mesafeli göçler ise ticaret ve sanayinin yoğunlaştığı yerlere doğru olmaktadır. Kısa mesafeli göçlerin genel eğilimi iç göç olup bu tür göç hareketlerinin başlıca nedeni insanoğlunun durumunu maddi açılardan düzeltme isteğinden ileri gelmektedir (Abadan Unat, 2017, s. 52). Bu düzeltme isteği ile beraber insanlar zorunlu veya gönüllü olarak doğdukları yerlerden ayrılmakta, ülke içinde veya farklı bir ülkede hayatını devam ettirebilmektedir. Göçler sonucunda birey ve toplumlar sadece fiziksel olarak mekânlarını değiştirmekle kalmaz aynı zamanda bireysel ve sosyal hayatlarını kuşatan bütün ilişkileri de yeniden kurarlar. Bunun nedeni göçmenlerin bir idari mekândan bir başkasına giderken sadece elle tutulur, gözle görülür eşyalarını değil tüm hayat tecrübelerini, yaşam biçimlerini, dillerini, kültürlerini, anılarını ve hayallerini de götürmeleridir (Adıgüzel, 2018, s. 3). Göçle beraber oluşan bu değişim süreci ile kişilerin tüm yaşam biçimi değişmekte ve bu durum bilim dünyasında pek çok araştırmanın yapılmasına neden olmaktadır.

Türkiye’de göç üzerine yapılan doktora tez çalışmaları incelendiğinde 1988 yılından bu yana araştırmaların önemini sürdürdüğü, konu itibariyle sosyolojiden tarihe, eğitimden ekonomiye, arkeolojiden halk bilimine, din bilimlerinden siyasal bilimlere kadar pek çok farklı bilim dalları tarafından incelemelerde bulunulduğu görülmektedir. Araştırmaların çok uzun bir zaman dilimini kapsaması ve farklı bilim dalları tarafından ele alınmış olması gelecekte çalışma yapacak araştırmacılara yol göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

YÖK Ulusal Tez Merkezinden alınan bilgiler doğrultusunda 1988-2018 döneminde göç konusu ile ilgili toplam 212 erişime izinli doktora tezi tespit edilmiştir. Tüm bu tezlerin içeriği, kapsamı, yöntemi büyük farklılıklar göstermektedir. Bu çalışmada, söz konusu farklılıkları ve değişkenleri bulmak amacıyla göç üzerine yapılan doktora tezlerinin

yazıldığı yıl, yapıldıkları üniversite, enstitü, anabilim dalı, konusu, göç türü (iç/dış), araştırma deseni, örneklem grupları, örneklem gruplarının büyüklüğü, veri toplama teknikleri ve araçları, özgün yazım dili ve yazar cinsiyetine göre dağılımların nasıl olduğu sorularına cevap aranmıştır.

Yöntem

Bu araştırmada tarama modeli kullanılarak bir içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizi, nitel veya nicel verilerle kullanılabilecek bir yöntem (Elo ve Kyngas, 2007, s. 109) olup analitik bir metod olarak çözümleme veya bir bütünü parçalarına ayırma olarak tanımlanmakta ve çeşitli bilim dalları tarafından kullanılmaktadır (Türer, 1991, s. 1). İçerik analizi çalışmasında temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Şimşek ve Yıldırım, 2013, s. 259).

Sistematik bir çalışma olan içerik analizinde belirli bir konu üzerinde yapılan çalışmaların ele alınıp eğilimlerinin ve araştırma sonuçlarının tanımlayıcı bir boyutta değerlendirilmesi söz konusudur. Başka bir ifadeyle, birbirinden bağımsız olarak yapılan nitel ve nicel çalışmalar incelenip düzenlenmekte ve alandaki genel eğilimler belirlenmektedir. Böylece, ilgili alanda çalışma yapan ve yapmak isteyen araştırmacılara genel eğilimin ne olduğu gösterilmektedir (Çalık ve Sözbilir, 2014, s. 34). Söz konusu eğilimlerin çalışmalara yol göstermesi amaçlanmaktadır.

İçerik analizi sistematik bir teknik olup tekrarlanabilmektedir (Stemler, 2001). Analiz sürecinde metin içinde temel olan nokta kategorilerdir (Mayring, 2001). Araştırmacı, analize başlamadan önce kategorileri belirler. Bu kategoriler daha önce elde edilen bilgilere, kuramlara ya da deneyimlere göre şekillenir. İçerik analizinin aşamaları arasında öncelikle amaçların belirlenmesi, konu ile ilgili verilerin yerinin belirlenmesi ve mantıksal bir yapının gelişmesi, kodlama kategorilerinin belirlenmesi, son olarak sayısal hale getirme ve yorumlama yer almaktadır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2018, ss. 259-261). Söz konusu analizde amaç benzerlikleri bulmaktır (Kleining ve Witt, 2001).

Araştırma kapsamında YÖK Ulusal Tez Merkezi (2019) web sitesinden faydalanılarak elektronik ortamda, göç kavramına dair aramalar yapılmış elde edilen veriler incelenmiş ve 1988-2018 yılları arasında yazılan tüm erişime izinli doktora tez çalışmaları; yayın yılı, üniversite, enstitü, anabilim dalı, konu, göç türü, araştırma deseni, örneklem grubu ve örneklem grubunun büyüklüğü, veri toplama teknikleri ve araçları, tezin

özgün yazım dili ve son olarak araştırmacının cinsiyeti Microsoft Excel programı kullanılarak analiz edilmiştir. Frekans ve yüzde değerlerine göre yorumlanan analizler çalışmanın en önemli kısmını oluşturmaktadır. Analizler sonucunda bulunan değerler, tablo ve grafik olarak düzenlenip son şeklini almıştır.

Evren/Örneklem

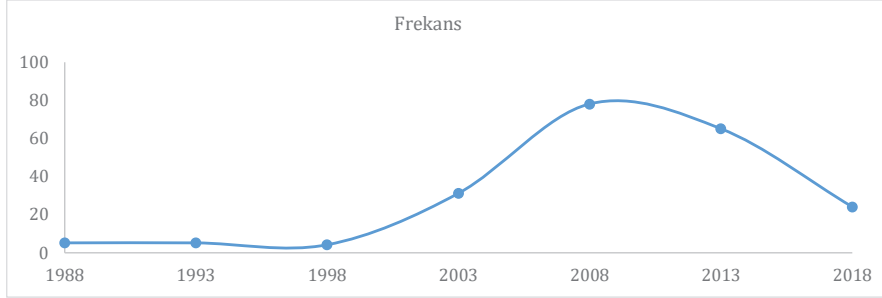
Araştırma kapsamında Türkiye’de göç alanında yapılan erişime izinli doktora tezlerine dair bilgiler Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK)’nun Ulusal Tez Merkezi veri tabanı kullanılarak elde edilmiştir. 2019 yılında yapılan incelemelerde erişime açık olan toplam 212 doktora tezine ulaşılmıştır. Veri tabanından edinilen bilgilerin hatasız ve güncel olduğu varsayılmıştır. Araştırmanın evreni Türkiye’de göç alanında yapılan doktora tezleridir. Araştırmanın örneklemi ise Türkiye’de göç alanında 2019 yılı itibarıyla erişime izinli olan doktora tezleri oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı ve Analizi

Araştırmada 1988-2018 dönemini kapsayan ve içerik analizi ile göç üzerine yapılmış 212 erişime izinli doktora tez çalışması incelenmiş, elde edilen bulgular araştırma amacı göz önüne alınarak düzenlenmiştir. Araştırmacı tarafından bir tablo oluşturulmuş, değişkenler başlıklar halinde kodlanmıştır. Ana kategori olarak 12 değişkene yer verilen araştırma bulgularına, Microsoft Excel programı kullanılarak ulaşılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen bulgular; frekans (f), yüzde (%) değerleri gösteren tablo ve grafik şeklinde sunulmuştur.

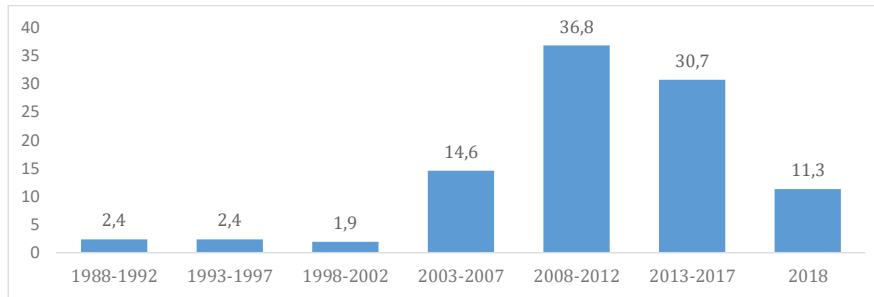
Bulgular

Araştırma kapsamında Türkiye’de göç alanı üzerinde yazılan doktora tezleri yayın yılı, üniversite, enstitü, anabilim dalı, konu alanı, göç türü, araştırma deseni, örneklem, örneklem büyüklüğü, veri toplama teknikleri ve araçları, özgün dil ve araştırmacının cinsiyeti olmak üzere toplam 12 kategoride incelenmiştir. Doktora tezlerinin sayısal olarak yıllara göre frekans değerlerinin dağılımları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1*Yıllara Göre Doktora Tezlerinin Dağılımı*

Tablo 1’de doktora tezlerinin frekans değerlerine baktığımızda, 1988 ve 1992 yılları arasında 5, 1993 ve 1997 yılları arasında 5, 1998 ve 2002 yılları arasında 4, 2003 ve 2007 yılları arasında 31, 2008 ve 2012 yılları arasında 78, 2013 ve 2017 yılları arasında 65 ve sadece 2018 yılına ait 24 doktora tezinin yazılmış olduğu görülmektedir. Doktora tezlerinin en fazla yazıldığı yıl aralığının 2008-2012, en az yazıldığı yıl aralığının ise 1988-1992 olduğu ulaşılan bulgular arasındadır.

Araştırma kapsamında incelenen göç üzerine yazılmış doktora tezlerin yüzdelik değerleri ise 5 yıllık dönemler halinde Grafik 1’de sunulmuştur.

Grafik 1*Doktora Tezlerinin Yıllara Göre Yüzdelik Dağılımı (%)*

Grafik 1 incelendiğinde, göç konusuna ilişkin yazılan doktora tezlerinin, 2018 yılı hariç olmak üzere beşer yılı kapsayacak şekilde bölündüğü ve toplam altı dönemi kapsadığı görülmektedir. Tezlerin yüzdelik oranlarının dağılımlarına baktığımızda, 1988 ve 1992 yılları arasında %2,4 (f=5),

1993 ve 1997 yılları arasında %2,4 (f=5), 1998 ve 2002 yılları arasında %1,9 (f=4), 2003 ve 2007 yılları arasında %14,6 (f=31), 2008 ve 2012 yılları arasında %36,8 (f=78), 2013 ve 2017 yılları arasında %30,7 (f=65) ve sadece 2018 yılına ait %11,3 (f=24) orana sahip doktora tezinin yazılmış olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak Türkiye’de göç alanında en fazla tez sayısının 2008-2012 yılları arasında, en az tez sayısının ise 1998-2002 yılları arasında yazılmış olduğu ulaşılan bulgular arasındadır. 2008-2012 yılları arasında göç alanında yazılan doktora tezlerindeki artışın nedenleri arasında Suriye’deki iç savaş ve bu savaş sonrasında insanların ülkelerinden kaçarak göç dalgasıyla Türkiye’ye sığınmaları varsayılabılır. Bu karmaşık sürecin nedenleri, gelişimi, sonuçları ve etkileri coğrafya, ekonomi, tarih, sosyoloji, psikoloji, felsefe, demografi, siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler, hukuk ve daha pek çok bilim dalında yapılmış bilimsel araştırmalar sayesinde tartışılmıştır. 1998 ve 2002 yılları arasında yazılan tez sayılarındaki dikkat çeken azalışın nedenleri ise araştırılması gereken bir bulgu olarak değerlendirilebilir.

Araştırma kapsamında incelenen göç alanında yazılmış doktora tezlerinin üniversitelere göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2*Üniversitelere Göre Doktora Tezlerinin Dağılımı*

Üniversiteler	f	%	Üniversiteler	f	%
İstanbul Ü.	27	12,7	İzmir Yüksek Tekno.	2	0,9
Marmara Ü.	17	8,0	Galatasaray Ü.	2	0,9
Orta Doğu Teknik Ü.	15	7,1	Celal Bayar Ü.	2	0,9
Ankara Ü.	15	7,1	Hacı Bayram Veli Ü.	2	0,9
Hacettepe Ü.	13	6,1	Diğer (Yıldız	23	11,5
Gazi Ü.	12	5,7	Teknik, Süleyman		
Dokuz Eylül Ü.	11	5,2	Demirel, Sabancı,		
Ege Ü.	9	4,2	Necmettin Erbakan,		
Sakarya Ü.	7	3,3	Namık Kemal,		
İstanbul Teknik Ü.	6	2,8	Mimar Sinan, Koç,		
Bilkent Ü.	6	2,8	Işık Harp		
Anadolu Ü.	6	2,8	Akademileri		
Selçuk Ü.	5	2,4	Komutanlığı,		
Atatürk Ü.	5	2,4	Gaziosmanpaşa,		
Yeditepe Ü.	4	1,9	Erzincan,		
Fırat Ü.	4	1,9	Dumlupınar, Dicle,		
Erciyes Ü.	4	1,9	Çukurova Çankaya,		
Ondokuz Mayıs Ü.	3	1,4	Çanakkale Onsekiz		
Muğla Sıtkı Koçman	3	1,4	Mart, Bülent Ecevit,		
Bursa Uludağ Ü.	3	1,4	Boğaziçi, Bartın,		
Trakya Ü.	2	0,9	Balıkesir, Atılım,		
Polis Akademisi B.	2	0,9	Akdeniz, Afyon		
Karadeniz Teknik Ü.	2	0,9	Kocatepe Ü.)		
	f	%	Toplam	212	100,0

Göç alanındaki doktora tezlerinin üniversitelere göre dağılımı Tablo 2’de verilmiştir. Tablo 2 incelendiğinde yüzdelik oranı en yüksek olan ilk yedi üniversite şu şekildedir: İstanbul Üniversitesi %12,7 (f=27), Marmara Üniversitesi %8,0 (f=17), Ankara Üniversitesi %7,1 (1 f=5), Orta Doğu Teknik Üniversitesi %7,1 (f=15), Hacettepe Üniversitesi %6,1 (f=13), Gazi Üniversitesi %5,7 (f=12), Dokuz Eylül Üniversitesi %5,2 (f=11). Türkiye’de göç konusu ile ilgili yazılmış olan doktora tezlerinin yarısından fazlasının (% 51,9) bu yedi üniversitede kaleme alındığı görülmektedir. Türkiye’deki köklü üniversiteler arasında yer alan bu yedi üniversitenin, bünyesinde pek çok anabilim dalı ve bölüm bulundurması ve yüksek lisans, doktora gibi alanlarda fazla sayıda öğrenci sayısına sahip olması daha fazla sayıda göç çalışmasına ev sahipliği yapmasına neden olmuştur. Diğer başlığı altında toplanan her bir üniversiteye ait ise birer tez çalışması bulunmaktadır. Araştırma kapsamında incelenen ve 1998-2018 döneminde göç alanında yazılmış doktora tezlerinin enstitülere göre dağılımına ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3

Enstitülere Göre Doktora Tezlerinin Dağılımı

Enstitüler	f	%
Sosyal Bilimler E.	170	80,2
Fen Bilimleri E.	16	7,5
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi E.	6	2,8
Sağlık Bilimleri E.	4	1,9
Eğitim Bilimleri E.	2	0,9
Güzel Sanatlar E.	2	0,9
Türkiyat Araştırmaları E.	2	0,9
Avrupa Birliği E.	2	0,9
Adli Tıp E.	2	0,9
Güvenlik Bilimleri E.	2	0,9
Diğer (Stratejik Araş., Ekonomi Sosyal Bilimler, Nüfus Etütleri, Lisansüstü Eğitim)	4	2,0
Toplam	212	100,0

Tablo 3’teki doktora tezlerinin enstitüler kapsamındaki dağılımları incelendiğinde çalışmaların en fazla Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapıldığı anlaşılmaktadır. Doktora tezlerin %80,2 (f=170)’si Sosyal Bilimler Enstitüsüne aittir çünkü tarih, coğrafya, kamu yönetimi, iktisat, uluslararası ilişkiler ve sosyoloji gibi göç konularına yoğunlaşan bilim dallarının tamamı Sosyal Bilimler Enstitüsü çatısı altında yer almaktadırlar. Fen Bilimleri Enstitüsüne ait %7,5 (f=16), Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsüne ait %2,8 (f=6), Sağlık Bilimleri Enstitüsüne ait %1,9 (f=4), Eğitim Bilimleri Enstitüsüne ait %0,9 (f=2), Güzel Sanatlar Enstitüsüne ait %0,9 (f=2), Türkiyat Araştırmaları Enstitüsüne ait %0,9 (f=2), Avrupa Birliği Enstitüsüne ait %0,9 (f=2), Adli Tıp Enstitüsüne ait %0,9 (f=2) ve Güvenlik Bilimleri Enstitüsüne ait %0,9 (f=2) yüzdelik orana sahip tezin yazıldığı ulaşılan bulgular arasındadır. Ayrıca diğer başlığı altında toplanan her bir enstitüye ait birer tez çalışması bulunmaktadır.

Araştırma kapsamında incelenen göç alanında yazılmış doktora tezlerinin anabilim dalları dağılımına ilişkin frekans ve yüzde değerleri Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4*Anabilim Dallarına Göre Doktora Tezlerinin Dağılımı*

Anabilim Dalları	f	%	Anabilim Dalları	f	%
Sosyoloji	22	10,4	Avrupa Birliği Siyaseti	2	0,9
Tarih	18	8,5	Çalışma Ekonomisi	2	0,9
Çalışma Ekonomisi	14	6,6	Çevre bilimi	2	0,9
Uluslararası İlişkiler	11	5,2	Ekonomi	2	0,9
Siyaset B. ve KamuY.	9	4,2	Gazetecilik	2	0,9
İktisat	8	3,8	Halkla İlişkiler	2	0,9
Radio Televizyon	6	2,8	Hemşirelik	2	0,9
Şehir ve Bölge P.	6	2,8	İşletme	2	0,9
İnkılap Tarihi	5	2,4	Müzik Bilimleri	2	0,9
Türk Dili ve Edebiyatı	5	2,4	Ortaçağ Tarihi	2	0,9
Avrupa Birliği	4	1,9	Psikoloji	2	0,9
Mimarlık	4	1,9	Rus Dili ve Edebiyatı	2	0,9
Antropoloji	3	1,4	Sosyal Bilimler	2	0,9
Coğrafya	3	1,4	Sosyal Çevre Bilimleri	2	0,9
Felsefe ve Din	3	1,4	Sosyal Hizmetler	2	0,9
İletişim	3	1,4	Sosyal Yapı - Değişme	2	0,9
İng. Dili ve Edebiyatı	3	1,4	Türk İnkılap Tarihi	2	0,9
Kamu Yönetimi	3	1,4	Diğer	42	21,0
Siyaset Bilimi	3	1,4	Toplam	212	100,0

Tablo 4'te Türkiye'de 1988-2018 döneminde göç üzerine yazılan doktora tezlerinin anabilim dallarına göre dağılımı verilmiştir. Tablo incelendiğinde en fazla çalışma yapılan ilk sekiz anabilim dalının Sosyoloji %10,4 (f=22), tarih %8,5 (f=18), çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri %6,6 (f=14), uluslararası ilişkiler %5,2 (f=11), siyaset bilimi ve kamu yönetimi %4,2 (f=9), iktisat %3,2 (f=8), radyo-televizyon %2,8 (f=6) ve şehir ve bölge planlama %2,8 (f=6) olduğu görülmektedir. Yüzdelik oranı %21,0 (f=42) olan ve diğer başlığı altında topladığımız anabilim dallarını ise şu şekilde sıralamak mümkündür: Aile ve tüketici bilimleri, alman dili ve edebiyatı, amerikan kültürü ve edebiyatı, arkeoloji ve sanat tarihi, avrupa birliği ve uluslararası ekonomik ilişkiler, beşeri ve iktisadi coğrafya, bina bilgisi, ceza ve ceza usul hukuku, demografi, din sosyolojisi, eğitim bilimleri bölümü, ekonometri, fransız dil bilimi, genel türk tarihi, güvenlik stratejileri ve yönetimi, halk bilimi, iletişim tasarımı ve yönetimi, ilköğretim, ingiliz, edebiyatı ve kültür incelemeleri, istatistik, kamu hukuku, maliye, müzik, müzikoloji ve müzik teorisi, orman mühendisliği, ortaöğretim sosyal alanlar eğitimi, psikiyatri hemşireliği, reklamcılık, sağlık yönetimi, sanat bilimi, sanat tarihi, siyaset ve sosyal bilimler, sosyal antropoloji, sosyal psikoloji, strateji ve stratejik araştırmalar, türk halk bilimi, uluslararası güvenlik, uluslararası iktisat bilim dalı, yakınçağ tarihi, yeni türk edebiyatı, yeniçağ tarihi. Türkiye'de 1988-2018 döneminde göç üzerine yazılan doktora tezlerinin bilim alanına ve anabilim dallarına

göre çok büyük çeşitlilik göstermesi irdelenen konunun çok boyutlu ve disiplinler arası olmasından kaynaklanmaktadır.

Araştırma kapsamında incelenen göç alanında yazılmış doktora tezlerinin seçilen araştırma konularına göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5

Konular	f	%	Konular	f	%
Sosyoloji	41	19,3	Şehircilik ve Bölge P.	3	1,4
Tarih	23	10,8	Adli Tıp	2	0,9
Kamu Y. ve Siyaset	18	8,5	Alman Dili ve E.	2	0,9
Ekonomi	15	7,1	Din Bilimleri	2	0,9
Uluslararası İ.	13	6,1	Eğitim ve Öğretim	2	0,9
Çalışm Eko.	10	4,7	Halk Bilimi	2	0,9
Demografi	8	3,8	Tercümanlık	2	0,9
Antropoloji	6	2,8	Sağlık Kurumları Y.	2	0,9
Coğrafya	6	2,8	Sahne ve Görüntü	2	0,9
Mimarlık	5	2,4	Sosyal Hizmetler	2	0,9
Türk Dili ve Edeb.	5	2,4	Diğer (Amerikan	7	3,5
Gazetecilik	4	1,9	Kültürü ve		
Müzik	4	1,9	Edebiyatı, Fransız		
Psikoloji	4	1,9	Dili ve Edebiyatı,		
Radyo-Televizyon	4	1,8	Arkeoloji, İstatistik,		
Batı Dilleri ve Edeb.	3	1,4	Maliye, Ormancılık		
İletişim Bilimleri	3	1,4	ve Orman		
İngiliz Dili ve Edeb.	3	1,4	Mühendisliği,		
İşletme	3	1,4	Turizm).		
Hemşirelik	3	1,4	Toplam	212	100,0

Seçilen Araştırma Konularına Göre Doktora Tezlerinin Dağılımı

Türkiye’de 1988-2018 döneminde göç alanında yazılmış doktora tezlerinin konu dağılımını gösteren Tablo 5 incelendiğinde büyük bir konu çeşitliliği ve bilimsel alan zenginliği göze çarpmaktadır. Konular arasında en fazla çalışma yapılan 6 konu alanı belirlenmiştir. Belirlenen ilk altı konunun yüzdelik oranları ve frekans değerleri şu şekildedir: Sosyoloji %19,3 (f=41), tarih %10,8 (f=23), kamu yönetimi ve siyaset bilimi %8,5 (f=18), ekonomi %7,1 (f=15), uluslararası ilişkiler %6,1 (f=13), çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri %4,7 (f=10).

Çalışmada, doktora tezlerinin dış göç-iç göç türüne göre bir sınıflaması da yapılmıştır. Buna göre göç alanında yazılan doktora tezlerinin frekans ve yüzde dağılımları incelendiğinde tezlerin %69,8 (f=148)’inde dış göç, %30,2 (f=64)’sinde ise iç göçe ilişkin konuların ele alındığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bir başka deyişle, Türkiye’de 1988-2018 döneminde yapılan

doktora tez çalışmalarında dış göç olgusuna daha çok yer verildiği ulaşılan bulgular arasındadır.

Araştırma kapsamında incelenen göç alanında yazılmış doktora tezlerinin araştırma desenine göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6

Araştırma Desenine Göre Doktora Tezlerinin Dağılımı

Yöntem	f	%
Nitel	162	76,42
Nicel	33	15,57
Karma	17	8,02
Toplam	212	100,0

Türkiye'de 1988-2018 döneminde göç alanında yazılmış doktora tezlerinin araştırma desenine göre frekans ve yüzde dağılımları incelendiğinde tezlerin %76,42 (f=162)'sinde nitel yöntem, 15,57 (f=33)'sinde nicel yöntem ve %8,02 (f=17)'sinde karma yöntemin kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Doktora tezlerinde en fazla kullanılan yöntemin nitel, en az kullanılan yöntemin ise karma yöntem olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırma kapsamında incelenen göç alanında yazılmış doktora tezlerinin örneklem/çalışma grubu incelendiğinde tezlerinin örneklem grupları arasında %10,31'inde (f=10) kadınlar %7,22 (f=7)'sinde aileler, %5,15 (f=5)'inde öğrenciler ve öğretmenler, %3,09 (f=3)'ünde ise işçilerin olduğu, bunun yanında %74,23 (f=73)'ünde diğer başlığı altında toplanan film endüstrisi bireyleri pazarcılar, mühendisler, kadın ve erkek karma örneklem grupları, akademisyenler, yörükler sağlık personelleri, memurlar, sığınmacılar ve göçmen kaçakçıların yer aldığı ulaşılan bulgular arasındadır. Örneklem gruplarının çok çeşitli olduğu ve hemen her meslek ve yaş grubu üzerinden çalışmaların yapıldığı dikkat çekmektedir.

Araştırma kapsamında incelenen göç alanında yazılmış doktora tezlerinin örneklem/çalışma grubu büyüklüğüne göre frekans ve yüzde dağılımları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7

Örneklem/Çalışma Grubu Büyüklüğüne Göre Doktora Tezlerinin Dağılımı

Örneklem Grubu Büyüklüğü	f	%
1-10 arası	17	17,35
11-30 arası	11	11,22
31-100 arası	25	25,51
101-300 arası	29	29,59
301-1000 arası	13	13,57
1000+	3	3,06
Toplam	98	100,0

Tablo 7’de doktora tezlerinin örneklem/çalışma grubu büyüklüklerine göre dağılımları irdelendiğinde tezlerin %17,35 (f=17)’i 1 ile 10 arasında, %11,22 (f=11)’si 11 ile 30 arasında, %25,51 (f=25)’i 31 ile 100 arasında, %29,59 (f=29)’u 101 ile 300 arasında, %13,57 (f=13)’si 301 ile 1000 arasında ve %3,06 (f=3)’sı 1000+ örneklem grubu büyüklüğüne sahiptir. Tezlerin büyük bir kısmında nitel araştırma desenlerinden görüşme tekniği kullanıldığı için 31 ile 300 arasındaki örneklem grubu büyüklüğünde yüksek değerler görülmüştür.

Araştırma kapsamında incelenen göç alanında yazılmış doktora tezlerinin veri toplama teknikleri ve araçlarına göre frekans ve yüzde değerlerinin dağılımı Tablo 8’de verilmiştir

Tablo 8*Veri Toplama Teknikleri ve Araçlarına Göre Doktora Tezlerinin Dağılımı*

Ana Kategori	Alt Kategori	f	%
Döküman Analizi		113	49,56
Anket/Ölçek	Kapalı Uçlu	22	9,65
	Likert Tipi	10	4,39
	Açık Uçlu	5	2,19
	Çoktan seçmeli	4	1,75
Görüşme	Derinlemesine	20	8,77
	Yarı yapılandırılmış	15	6,58
	Yapılandırılmış	13	5,70
	Odak Grup	10	4,39
	Yüz yüze	6	2,63
	Yapılandırılmamış	5	2,19
	Bilgilendirici	1	0,44
Gözlem	Katılımlı	4	1,75
Toplam		228	100,0

Tablo 8’de Türkiye’de 1988-2018 döneminde göç üzerine yapılan doktora tezleri, veri toplama teknikleri ve araçlarına göre incelendiğinde tezlerin %49,56 (f=113)’sında doküman analizi, %30,7 (f=70)’sinde görüşme %17,98 (f=41)’inde anket/ölçek ve %1,75 (f=4)’inde gözlemden yararlanıldığı görülmektedir. Kullanılan anket/ölçeklerin %9,65 (f=22)’i kapalı uçlu, %4,39 (f=10)’u likert tipi, %2,19 (f=5)’u açık uçlu, %1,75 (f=4)’i çoktan seçmeli sorulardan oluşmaktadır. Görüşme ana kategorisindeki çalışmaların %8,77 (f=20)’si derinlemesine görüşme, %6,58 (f=15)’i yarı yapılandırılmış görüşme, %5,70 (f=13)’i yapılandırılmış görüşme, %4,39 (f=10)’u odak grup görüşmesi, %2,63 (f=6)’ü yüz yüze görüşme, %2,19 (f=5)’u yapılandırılmamış görüşme ve %0,44 (f=1)’ü bilgilendirici görüşmeden oluşmaktadır. Gözlem ana kategorisinde ise %1,75 (f=4) ile katılımlı gözleme yer verildiği görülmektedir. Araştırma kapsamında incelenen doktora tezlerinin yaklaşık yarısının nitel araştırmalar olması nedeniyle en çok kullanılan veri toplama yönteminin doküman analizi olduğu görülmektedir.

Türkiye’de 1988-2018 döneminde göç alanında yazılmış doktora

tezlerinin özgün yazım dillerine göre frekans ve yüzde dağılımları incelendiğinde tez çalışmalarının %81,06 (f=173) ’sının Türkçe, %17,5 (f=37) ’inin İngilizce ve sadece %0,09 (f=29) ’unun Almanca yazılmış olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırma kapsamında incelenen göç alanında yazılmış doktora tezlerinin yazar araştırmacı cinsiyetine göre dağılımına bakıldığında kadın ve erkek araştırmacılar arasında eşit bir dağılımın olduğu görülmüştür. İncelenen doktora tezlerin %50 (f=106)’si kadın, %50 (f=106)’si ise erkek araştırmacı tarafından kaleme alınmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada, göç konusu üzerine 1988 ve 2018 yılları arasında Türkiye’de yazılmış 212 erişime izinli doktora tezi çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Çalışmada yöntem olarak içerik analizi kullanılmış elde edilen bulgular yayın yılı, üniversite, enstitü, anabilim dalı, konu, göç türü, araştırma deseni, örneklem grubu, örneklem grubunun büyüklüğü, veri toplama teknikleri ve araçları, özgün dil ve araştırmacının cinsiyeti olarak tablolastırılıp mevcut sonuçlara göre ortaya konmuştur. Araştırmacı tarafından hazırlanmış olan ve 12 kategorinin yanında alt kategorileri de içeren tabloyla ilgili içerik analizi çalışmalarına da rastlanmıştır. Farklı bilim dalları ve konular üzerinde içerik analizi yapmış olan, Alkış ve Güleç (2003), Tarman, Güven ve Aktaşlı (2011), Çelik (2016), Çiftçi (2017), Turan, Sevim ve Tunagür (2018)’ün benzer sınıflama formu ve kategoriler üzerinden analiz yaptıkları görülmüştür.

Edinilen bulgular ışığında göç alanında Türkiye’de yapılan doktora tezlerinin en fazla 2008-2012 yılları arasında yazıldığı, 2013-2017 yılları arasında %6,4 ’lük bir düşüş yaşandığı ancak sadece 2018 yılına ait %11,3’lük yüksek düzeydeki oranın dikkat çekici olduğu görülmektedir. 2008 ve 2012 yılları arasında yaşanan bu artışta Suriye’den ülkemize savaş nedeniyle sığınan mültecilerin önemli bir payı vardır. Söz konusu mültecilerin savaş deneyimleri, hukuksal hakları ve topluma uyum sorunları farklı bilim dalları tarafından doktora tezlerinde yer bulmuştur.

Göç konusuyla ilgili en fazla tez yapılan kurumlar arasında İstanbul Üniversitesi başta olmak üzere Marmara Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi yer almaktadır. Söz konusu yedi üniversiteye ait 110 doktora tezi incelenen toplam tez sayısının yaklaşık yarısını oluşturmaktadır. Bu durumun nedenleri arasında üniversitelerin köklü yapısı, bünyelerinde pek çok anabilim dalının ve doktora programının

olması, ayrıca lisansüstü öğrenci sayılarının fazla olması sayılabilir.

İncelenen tezlerin enstitülere göre dağılımında en fazla çalışma yapılan enstitünün 170 tez ile Sosyal Bilimler Enstitüsü olduğu bunun yanında Fen bilimleri, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Eğitim Bilimleri, Sağlık Bilimleri gibi enstitülerde de tezlerin yapıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Söz konusu enstitüler en fazla çalışmanın yapıldığı kurumlardır.

Doktora tezlerinin anabilim dallarına göre dağılımı irdelendiğinde bu konuda çok büyük bir çeşitlilik olduğu görülmektedir. Sosyoloji, tarih, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri, uluslararası ilişkiler, siyaset bilimi ve kamu yönetimi başta olmak üzere iktisat, antropoloji, radyo ve televizyon, mimarlık, coğrafya, felsefe, iletişim, ekonomi, psikoloji ve daha pek çok anabilim dalına ait tezlerin yazıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Göç araştırmaların farklı anabilim dallarında yer almalarının nedenleri arasında göç eyleminin insanoğlunun var olduğu günden bu yana önemini kaybetmeden devam etmesi ve bu eylemin ortaya çıkardığı sorunların çeşitliliğini arttırarak sürmesi varsayılabilir. Anabilim dallarında görülen bu çeşitlilik haliyle konu dağılımını da etkilemiş bu anabilim dalları altında olan sosyoloji, tarih, kamu yönetimi ve siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler, çalışma ekonomisi, demografi gibi daha pek çok konu üzerinden yapılan çalışmalara ulaşılmıştır. Çalışmamızın bulgularından yola çıkarak geçmişten günümüze hangi konuların daha sıklıkla çalışılmış olduğu görülebilmektedir.

Bu araştırmada göç üzerine yapılan tezlerin türleri de incelenmiş ve iç göç-dış göç kavramları altında bir analiz yapılmıştır. Analiz sonucunda dış göç üzerine yapılan tezlerin iç göçe göre daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Özellikle Türkiye'den Almanya ve Balkanlara yine Balkan ülkeleri ve Türki Cumhuriyetlerden Türkiye'ye olan göçler çalışmaların dış göç türü üzerine yoğunlaşmasına neden olmuştur.

Çalışmada tezlerin araştırma desenine göre dağılımda nitel, nicel ve karma desenlerin olduğu ancak çalışmalarda nitel araştırma desenine daha fazla yer verildiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Örneklem ve örneklem sayısı bakımından doktora tezleri incelendiğinde hemen her yaş, cinsiyet ve meslek grubu üzerinde çalışmaların yapıldığı dikkat çekmektedir. Bunlar arasında başta kadınlar olmak üzere aile bireyleri, aile reisleri, öğrenciler, öğretmenler, akademisyenler, işçiler, sağlık personelleri, memurlar, sığınmacılar, mülteciler, göçmen kaçakçıları ve daha pek çok meslek grubu ile çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Tezlerdeki örneklem gruplarının daha çok kadın ve aile bireyleri üzerinde

yoğunlaşması sosyoloji alanındaki çalışmaların yüksek oranda kalması ile ilişkilendirilebilir. Tezlerin örneklem grubu büyüklüklerine bakıldığında ise daha çok nitel çalışmalardan faydalandığı için en fazla 101-300 arasında olduğu görülmektedir.

Veri toplama teknikleri ve araçları bakımından incelendiğinde doktora tezlerinde en çok nitel araştırmalardan ileri gelen doküman analizi ve görüşmelerin yer aldığı, görüşme türleri arasında en fazla derinlemesine görüşmelerin, soru türlerinde ise kapalı uçlu soruların olduğu, bunun yanında anket/ölçek gibi nicel çalışmalara da yer verildiği bulgusuna ulaşılmıştır. Göç üzerine yazılan tezlerde farklı bilim dallarına göre veri toplama teknikleri ve analizleri çeşitlilik göstermektedir.

Tezlerin yazım dilleri ve araştırmacı cinsiyetine göre dağılımında özgün yazım dilini en fazla Türkçe oluşturmaktadır. Araştırmacı cinsiyetine baktığımızda ise kadın ve erkek yazarlar arasında eşit bir dağılım olduğu görülmektedir.

Türkiye’de göç alanında yapılan tez çalışmaların başlangıcı 1988 yılına dayandığı için pek çok doktora tezine ulaşma imkânı doğmuştur. Üniversite, enstitü, anabilim dalı, konu gibi kategorilerde birçok değere ulaşılmasının bir nedeni de budur. Özellikle konu kategorisinde sosyoloji, tarih, uluslararası ilişkiler, siyasal bilimler ve ekonomi gibi pek çok disipline ait doktora tezine ulaşılmıştır. Göç kavramının 1988’lerden buyana ele alınması farklı disiplinler ve pek çok üniversite tarafından çalışılması yapılan içerik analizinin önemini ortaya koymaktadır. İncelenen çalışma bundan sonraki araştırmalara da ışık tutma niteliğindedir. Yapılan çalışmada göç üzerine elde edilen bulguların alanda çalışan ve çalışma yapacak olan akademisyenlere yol göstermesi beklenmektedir.

Çalışmanın sonuçlarından hareketle şu öneriler sunulabilir:

- Doktora kapsamındaki tezlerin detaylı analiz edildiği mevcut çalışmanın yüksek lisans tezleri, akademik makaleler, ilgili kitaplar ve bildiriler incelenerek genişletilmesi mümkündür.
- Yüksek Öğretim Kurulu tarafından öncelikli alanlar kapsamına alınan göç olgusu üzerine yapılan çalışmaların eğilimlerini belirlemek amacıyla söz konusu analizlerin beş yıllık dönemler halinde yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.
- Göç alanında yapılan araştırmalara ek olarak meta-analiz ve meta-sentez gibi farklı içerik analizi çalışmalarının, alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça / References

Abadan Unat, N. (2006). *Bitmeyen göç*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Adıgüzel, Y. (2018). *Göç sosyolojisi*. Ankara: Nobel Yayınları.

Alkış, S. ve Güleç, S. (2003). İlköğretim öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi coğrafya konularına yönelik görüşlerinin içerik analizi. 12. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı, sayı 1, 315-337). Antalya: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Barthram D., Poros M. ve Monforte P. (2017). *Göç meselesinde temel kavramlar* (İ. A. Tuncay. Çev.). Ankara: Hece Yayınları.

Büyükköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Çalık, M. ve Sözbilir, M. (2014). İçerik analizinin parametreleri. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 39, 174.

Çelik, N. (2016). Yenilikçilik konusunda yapılan doktora tezlerinin içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmesi. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 2(1), 29-42.

Çiçekli, B. (Edit). (2009). Göç terimler sözlüğü. Uluslararası Göç Örgütü (IOM).

Çiftçi, T. (2017), Türkiye’de coğrafya eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin (2006-2017) eğilimleri. *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 864-887.

Elo, S. ve Kyngas, H. (2007). The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1), 107–115.

Erdem, C. (2018). Medya okuryazarlığı araştırmalarında eğilimler: Lisansüstü tezlere yönelik bir içerik analizi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 11(4). <https://doi.org/10.30831/akukeg.390260>

Kleining, G and Witt H. (2001) Discovery as basic methodology of qualitative and research research forum. *Qualitative Social Research*, 2(1), February.

Mayring, P. (2000). Qualitative Content Analysis Forum. *Qualitative Social Research*, 1(2), June.

Özdal, B. (2018). *Uluslararası göç ve nüfus hareketleri bağlamında Türkiye*. Bursa: Dosa Basım.

Stemler, S. (2001). An introduction to content analysis, Ed458218, Eric Digests.

Tarman, B., Güven, C. ve Aktaşlı, İ. (2011). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan doktora tezlerinin değerlendirilmesi ve alana katkıları. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 391-410.

Turan, L., Sevim, O. ve Tunagür, M. (2018), Türkçe eğitimi alanındaki doktora tezlerinin özet bölümlerine yönelik bir içerik analizi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(11), 29-44.

Türer, C. (1991). Eğitimde içerik analizi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(3), 321 - 327.

Türk Dil Kurumu (2019). Göç Tanımı. Erişim tarihi: 01.03.2019,
http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5cacace9e35c07.18032441.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). Sosyal bilimlerde bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Basım.

Yök Ulusal Tez Merkezi (2019). Doktora Tezleri. Erişim tarihi: 01.03.2019,
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>